Timo Tähtinen, ympäristöministeriö, 4.10.2022

Asunto- ja ympäristöjaoston kuuleminen 23.9.2022 – täydennykset kansanedustajien kysymyksiin

Kysymys Hituran kaivoksen jälkihoidon kokonaishinnasta ja jälkitoimien kestosta ajallisesti.

Budjettineuvos Liinamaa totesi kuulemisessa, että toukokuussa 2020 valtio oli käyttänyt kaivoksen jälkihoitoon yhteensä noin 17 miljoonaa euroa. Lisäksi kuulemisessa sanoin lähivuosien tarpeen arvioidun olevan noin 1,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-Keskus ilmoitti tulevien tarpeiden ja niiden ajallisen keston osalta seuraavaa: ”Pidemmän aikavälin arvio tarvittavista toimista ja rahoituksen tarpeesta voidaan tehdä vasta lähivuosina, kun seuranta-aineistoa on kertynyt tarpeeksi.”

Kysymys ympäristöministeriön mainitseman kipukohteen, kiertotalousohjelman toteutusrahoituksen tarkemmista euromääräisistä tarpeista.

Hallitusohjelman tavoitteita tukeva ja systeemiseen muutokseen tähtäävä Kiertotalouden strateginen ohjelma valmistui tammikuussa 2021. Sen pohjalta valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen 8.4.2021. Ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vakiinnuttaa luonnonvarojen kotimainen kulutus vuoden 2015 tasolle vuoteen 2035 mennessä sekä kaksinkertaistaa resurssituottavuus ja materiaalien kiertotalousaste vuoteen 2035 mennessä. Luonnonvarojen kestävä käyttö ja kiertotalouden mukaisten toimintamallien kehittäminen on entistä tärkeämpää, sillä luopuminen fossiilisista polttoaineista jopa kuusinkertaistaa mineraalien kulutuksen vuoteen 2030 mennessä. Kiertotaloussiirtymä tukee myös hiilineutraalius- ja luonnon monimuotoisuustavoitteita sekä parantaa huoltovarmuutta Suomessa.

Vuoden 2023 talousarvioon on varattu 920 000 € Kiertotalousohjelmassa linjattujen toimenpiteisiin. Kansallista lisärahoitusta tarvitaan kiertotaloussiirtymää tukevien rakenteiden luomiseen, laajempaan rakenteelliseen muutokseen sekä talouden uudistumiseen Kiertotalousohjelman toimien osalta. Ohjelman toteuttamista koordinoi ympäristöministeriö yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön sekä muiden ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa. Ohjelman tähänastisia tuloksia ja keskeisiä kehittämistarpeita tarkasteleva väliarviointi valmistuu alkuvuonna 2023.

Keskeisiä rahoitettavia toimenpiteitä

Kiertotalousohjelman tavoitteiden konkretisoimiseksi on keväällä 2022 käynnistetty kansainvälisestikin mielenkiintoinen *Kiertotalouden green deal ja skenaariotyö.*

Prosessissa tutkimuslaitokset (SYKE, GTK, LUKE, VTT ja Tilastokeskus) määrittelevät tilannekuvan luonnonvarojen kulutuksen vaikutuksista ympäristöön ja talouteen sekä luovat vaihtoehtoisia polkuja kestävämpään ja resurssitehokkaampaan tulevaisuuteen yhdessä mukaan lähteneiden toimijoiden kanssa. Prosessissa mukana olevat toimijat määritelevät vaikuttavimmat vähähiilistä kiertotaloutta tukevat toimenpiteet vuoteen 2030 ja sitoutuvat niiden edistämiseen.

Kiertotalouden green deal-prosessiin on lähtenyt mukaan 84 toimijaa. Mukana on lähes kaikki maakunnat, isoimmat kaupungit, keskeiset yritys- ja toimialajärjestöt, metsäteollisuuden suurimmat yritykset ja toimijoita rakentamissektorilta.

Prosessin vaikuttavuuden varmistamiseksi tarvitaan lisävoimavaroja mm. eri sektoreiden toimenpiteiden sparraamiseen ja kehittämiseen sekä vaikuttavuuden varmistamiseen. Tavoitteena on myös valmistella kokonaisuus rahoitettavaksi EU:n LIFE-ohjelmasta.

Ympäristöministeriössä on valmisteilla ja toimeenpantavana useita muita vähähiilistä kiertotaloutta tukevia green deal –sopimuksia, kuten *Jätteen energiana hyödyntäminen kiertotaloudessa*, *Kestävä purkaminen ja rakentamisen muovit*. Green deal –sopimuksia on solmittu yhteensä kymmenen, ja tunnusteluja sekä neuvotteluja uusista sopimuksista on vireillä useita. Green deal -sopimusten edistäminen edellyttää ympäristöministeriölle lisävoimavaroja.

Kiertotaloussiirtymän vauhdittamiseksi on keväällä 2022 perustettu SYKEn ja Motivan koordinoima *Kiertotalous-Suomi –osaamisverkosto* (KiSu). Se on kiertotalouden osaamisen ja tiedon solmukohta, joka yhdistää ratkaisuja etsivät toimijat ja niiden tarjoajat. Tavoitteena on tukea kuntien, elinkeinoelämän ja kiertotalouden ekosysteemien työtä hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan kehittämisessä. Verkostolla on keskeinen rooli mm. Kiertotalouden green deal -prosessissa tunnistettavien vaikuttavimpien toimien edistämisessä. Osaamisverkoston rahoitus on turvattu vuonna 2022, mutta se tarvitsee jatkorahoitusta tulevina vuosina toiminnan vahvistamiseksi ja vakiinnuttamiseksi. Edellä kuvattujen tehtävien suorittamisen rahoitusta puuttuu tällä hetkellä.

Kiertotaloussiirtymän edistäminen

Toimenpiteet	**Puuttuva rahoitus**
Kiertotalouden green deal ja skenaariotyön vaikuttavuuden varmistaminen	550 000 €
Green deal -sopimusten toimeenpano ja kehittäminen	400 000 €
Kiertotalous-Suomi -osaamisverkoston vahvistaminen ja vakiinnuttaminen	300 000 €
Yhteensä	**1 250 000 €**